Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor
Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat

Ophavsret
Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links
Slægtsforskernes Bibliotek: https://slaegtsbibliotek.dk
Danske Slægtsforskere: https://slaegt.dk

Willeslægten

4. Juli 1948

SLÆGTSFORSKERNES BIBLIOTEK

FOREDRAG

ved

Familiesammenkomsten

den 4. Juli 1948

SLÆGTSFORSKERNES BIBLIOTEK

NAAR jeg i Dag, som det ældste nulevende Medlem af Familien Wille her i Landet, har faaet Opfordring til at holde en Slags Foredrag, saa vil jeg begynde med at citere fra Fundatsen for Frøken Caroline Willes Familielegat, hvad der med Hensyn til dette Legat forstaas ved »Familien Wille«. Legatet blev, som vel de fleste af de tilstedeværende ved, oprettet efter vor kære Faster Carolines altfor tidlige Død i Rom i 1907 af hendes 4 den Gang endnu levende Brødre. Af Legatets Renter skulde udredes Understøttelser til trængende Medlemmer af Familien. I Fundatsen hedder det da:

»Til Familien Wille, der skal have Adgang til at erholde Legatet, henhører enhver, som bevisligt i ret og lovligt Ægteskab nedstammer fra Frk. Caroline Willes Forældre: August Friederich Wille og Johanne Marie Cathrine Thrige, dog skulle Enker efter Mænd, der ifølge Slægtskabsforhold er adgangsberettigede, have Adgang til at erholde Legatet, saafremt de ikke have indladt sig eller indlader sig i nyt Ægteskab«.

Jeg vil her indskyde, at ved Legatets Stiftelse var det fastsat, at der forlods af Legatrenterne skulde udbetales Understøttelser til tre Medlemmer af Familien Thrige, nemlig min Svigermoder Fru Ida Hansen, født Thrige, og Magnus Thriges to Søstre, Frøknerne Mathilde og Kathrine Thrige. Disse tre skulde hver have 500 Kroner aarligt, saa længe de levede. De er nu alle tre døde.

Over Familien, saaledes som den er defineret i Legatfundatsen, har jeg i Aar udarbejdet en Stamtavle; men jeg har ikke ladet den begynde ved Bedstefar og Bedstemor fra Østergaard; men jeg har ved Hjælp af Oplysninger, som vi har faaet, vistnok gennem Onkel Emil, ført Stamtavlen tilbage til min Tipoldefader Christian Wille. Han var Juveler og Guldsmed i Lüneburg i Hannover, og han maa formentlig være født omkring Midten af det 18. Aarhundrede. Hannover hørte den Gang sammen med England, idet de engelske Konger tillige var Kurfyrster af Hannover. Hannoveranerne indtog altsaa en Særstilling indenfor det tyske Rige.

SLÆGTSFORSKERNES BIBLIOTEK

Faget som Juveler og Guldsmed gik igen i Slægten hos flere af dens Medlemmer. Gamle Tipoldefader Christian havde 8 Børn, og den ældste Søn, Wilhelm, har formentlig ogsaa været Juveler og Guldsmed. I hvert Fald gaar de Oplysninger, vi har, ud paa, at to af hans Sønner, August og Conrad har været Juvelerer, og af disse boede Conrad i det gamle Hjem i Lüneburg. Conrad havde tre Børn, deriblandt Datteren Helena, som blev gift med Friherre v. Pechmann i Kiel, og som havde Døtrene Ericha og Waldtraut, der aflagde Besøg hos flere af Familiens Medlemmer her i Landet ikke saa længe efter første Verdenskrig. Vor Oldefader August Wille, som ogsaa boede i Lüneburg, var ogsaa Juvelør og Guldsmed, og Sølvtøj med hans Navn indgraveret, findes endnu i Familien. Jeg har en Ske. Af andre Sønner af gamle Christian vil jeg nævne Anthon Heinrich, der var Købmand i Kiel, og som havde Sønnen Theodor Wille, som oparbejdede den store Kaffegrossererforretning i Hamborg, hvor han døde i Begyndelsen af 1892. En anden Søn af Christian Wille var Christian Ludvig. Han var Landmand og købte Lindtorp i 1844.

Oldefader, August Wille, som jeg nævnte før, havde 4 Børn, af hvilke Bedstefar, August Friederich, var ældst. Han var født i 1812 den 7. Januar, paa det Tidspunkt, da Napoleon var Herre i Tyskland. Napoleon havde besat den engelske Konges Kurfyrstendømme Hannover, og den sydlige Del af Kurfyrstendømmet blev indlemmet i det af Napoleon oprettede Kongerige Westfalen, hvor hans yngste Broder Jerome Bonaparte var bleven Konge. Den nordlige Del af Landet Hannover, hvor Lüneburg ligger, blev derimod fra 1810 direkte lagt ind under det franske Kejserrige, saa Bedstefar er altsaa født som Undersaat af Napoleon. Efter Napoleons Fald gik hele Hannover tilbage til England, og det blev nu ophøjet til et Kongerige med Kong Georg den 3. af England som Konge. Da Arvefølgen i Hannover ikke som i England kunde gælde for Kvinder, kunde Dronning Victoria, som i 1837 blev Dronning i England, ikke samtidig blive Dronning i Hannover, og det blev derefter et særligt Kongerige med en af Georg den 3.'s yngste Sønner, Ernst August, som Konge. Han, der var født i London, havde tillige den engelske Titel Hertug af Cumberland. Bedstefar var paa det Tidspunkt, 1837, 25 Aar, og i en Alder af 28 Aar, altsaa i 1840, udvandrede han til Danmark, hvor han blev Forvalter paa Nørre Vosborg. Han havde en yngre Broder, Ernst Christian, som var Tandlæge i Hannover, samt en Søster Dorthea og endnu en Broder, Her-

SLÆGTSFORSKERNES BIBLIOTEK

mann. Disse to yngste Søskende, som begge døde ugifte og forholdsvis unge, har formentlig faaet deres Navne som Følge af Forældrenes Begejstring for Goethes Digterværk »Hermann und Dorothea«. Antagelig har den yngste Broder Hermann været død allerede inden 1853, da Bedstefars og Bedstemors tredie ældste Søn kom til at hedde Hermann Theodor Wille. At Navnet Hermann er kommet ind i Familien, kan man altsaa regne med, skyldes Goethe.

Jeg nævnte før, at Bedstefars Farbroder Christian Ludvig (kaldet Ludvig) i 1844 havde købt Lindtorp, og jeg vil da benytte Lejligheden til at fortælle lidt om denne gamle Gaards Historie. Den har fra gammel Tid været en Hovedgaard, og det vides, at i 1510 blev »alle Lyndtorp« af Fru Kirsten Stenfeld tilskødet den velhavende Rigsraad Niels Clemmensen, som var kgl. Lensmand i Hind, Ulfborg og Vandfuld Herreder og senere Landsdommer i Nørrejylland. I det følgende Par Aarhundreder skiftede Gaarden tit Ejer, men var det meste af Tiden paa adelige Ejeres Hænder. Ejendommen havde i 1689 27 Tdr. Hartkorn, og i 1699 blev den købt af den rige Købmand i Holstebro Chresten Linde, som havde Forretning paa Hjørnet af Nørregade og Raadhustorvet, og som efterhaanden havde overtaget mere end en halv Snes store Gaarde i Omegnen, deriblandt Volstrup og Pallesbjerg, hvor han døde i 1706. Han blev i 1704 adlet, og hans Efterkommere antog Navnet de Linde. Straks efter Købet af Lindtorp havde han i Aaret 1700 opført en ny teglhængt Hovedbygning af Bindingsværk med to Fløje. Af disse to Fløje stod den østlige i hvert Fald for 100 Aar siden, da Bedstefar og Bedstemor boede paa Gaarden, ligesom den østlige Halvdel af Hovedbygningen sikkert var den gamle af Chr. Linde opførte. Chr. Linde har formentlig tilkøbt en Del Bøndergods, for da hans Datter, Enkefru Maren Leth, i 1715 solgte Gaarden til Amtmand Oberstløjtnant Lund for 2718 Rigsdaler Courant, havde Gaarden ialt 76 Tdr. Hartkorn. Mere Gods er kort efter tilkøbt, for i 1733 blev Gaarden solgt til Jens Heinrich Brasch, hvis Ligsten findes i Asp Kirke, og da havde den ialt 122 Tdr. Hartkorn. Efter at Brasch i 1760 var død, er det tilsyneladende begyndt at gaa tilbage med Ejendommen, og omkring Aar 1800 satte den daværende Ejer, Løjtnant Wittersheim Gaarden til Auktion. I 1801 ejedes den af en Landvæsenskommissær C. P. Petersen og Byfoged Søren Borch, som fik Tilladelse til at udstykke Gaarden i 29 Parceller. I 1816 blev Hovedparcellen solgt for 14,000 Rigsdaler til Laur. Henriksen. Vi er

SLÆGTSFORSKERNES BIBLIOTEK

nu kommen til de Ejere, hvis Navne jeg husker at have hørt omtale i min Barndom. Laur. Henriksen, som blev kaldt Laust Torp, skal have hængt sig i det Lokale, som i min Barndom blev benyttet til Skolestue. I 1840 ejedes Gaarden af O. J. Sidelmann, Fader til Lærer Sidelmann i Naur. I 1844 blev den saa købt af Chr. Ludvig Wille, som jeg nævnte før. Gaarden havde da kun $8^1/_2$ Tdr. Hartkorn, men Arealet var paa ca. 500 Tdr. Land. Det er formentlig kort efter Overtagelsen, at Ludvig Wille har ansat sin unge Brodersøn August som Bestyrer; han havde jo allerede været nogle Aar her i Danmark og var blevet kendt med Landbruget, som det den Gang dreves paa de større Gaarde her i Landet.

Bedstemor, Johanne Marie Cathrine Thrige, var født paa Krogsgaard i Flynder den 5. December 1824, som Datter af Oldefader Mathias Jensen Thrige. Han var født i Sødring i Østjylland lige Nord for Indsejlingen til Randers Fjord. Hans Fader Jens Sørensen med Tilnavnet Thrige efter sit Fødesogn, Thrige Nord for Aarhus, var Fodermester i Sødring og senere Husmand i Thrige. Sønnen Mathias maa have arbejdet sig godt frem, siden han var i Stand til i en forholdsvis ung Alder at købe den ret store Gaard Krogsgaard. Han var gift to Gange, først med Johanne Marie Kirstine Qvistgaard, som døde kun 35 Aar gammel, kort efter at have født Sønnen Jens. Derefter blev Oldefader gift med Dorthea Marie Kragelund, med hvem han fik 7 Børn. Den ældste af dem var Niels Thrige, som efter Faderens Død i 1846 overtog Krogsgaard. Han døde allerede 1857 og Krogsgaard gik derefter ud af Familien. En Søn af ham var Vilhelm Thrige, som sammen med sin Moder Dorthea Cathrine Møller fra Vejbjerggaard i 1867 eller 68 rejste til Amerika, efter at Moderen havde giftet sig paany. Han boede i Bloomington i Illinois, hvor Agnes og jeg flere Gange besøgte ham. Han døde i 1927 og havde 6 Børn, hvoraf de 5 lever endnu. Deraf er 2 Sønner, Willard og Herbert Thrige, og Willard har en Søn, Thornton Thrige, som nu er en Mand paa ca. 37 Aar. Vi holder stadig Forbindelse med Familien ved Brevveksling med Vilhelms yngste Datter Nannie Raisbech, og vi havde ifjor den Glæde at faa Besøg af hendes Datter Nancy, som var Bibliotekar for de amerikanske Besættelsestropper i Tyskland. Hun er dog nu vendt tilbage til Amerika.

Bedstemor Johanne Thrige var som ung Pige paa Holmgaard i Møborg, og da Familien der kom sammen med Etatsraad Tang, som da ejede Vosborg, gjorde hun derigennem

SLÆGTSFORSKERNES BIBLIOTEK

Bekendtskab med den unge hannoveranske Forvalter August Wille, og det blev til Forlovelse og Ægteskab, som blev indgaaet den 11. April 1847 i Flynder Kirke. Deres første Hjem blev da paa Lindtorp, hvor de to ældste Sønner Anthon og August blev født, henholdsvis 14. Marts 1848 og 3. August 1850. De havde i Huset Bedstefars Søster Dorthea, som imidlertid døde ung. I Slutningen af 1850 købte Bedstefar imidlertid Østergaard i Sir, som var en Fæstegaard under Ausumgaard i Vejrum, men som nu overgik til Selveje. Her boede Bedstefar og Bedstemor saa til deres Død henholdsvis i 1890 og 1897.

Den gamle Chr. Ludvig Wille overtog nu fra 1850 selv Driften af Lindtorp. Han kaldtes »den gamle Tysker«; han var Enkemand og vist ikke saa lidt af en Særling. Af Udseende lignede han med sit store graa Skæg ikke saa lidt Bedstefar, saadan som vi Børnebørn husker ham. Han havde en Datter Sophie, som var gift med en Stricker, der vel omkring 1860 overtog Lindtorp efter Svigerfaderen. Han flyttede til den lille Naboejendom Ludvigsdal, der blev kaldt op efter ham, og som var tjæret sort og derfor kaldtes »æ swott Hus«. Stricker kunde imidlertid ikke klare sig paa Lindtorp, og da Grosserer Theodor Wille i Hamborg havde Penge staaende i den, lod han sig i 1863 Gaarden udlægge ved Udlægsskøde Stricker rejste tilbage til Tyskland, og gamle Ludvig maatte saa flytte tilbage til Lindtorp som Bestyrer. Han var jo gammel nu, og i 1870 blev det saa bestemt, at Far, som da kun var 22 Aar, skulde overtage Pladsen som Bestyrer. Kort efter rejste den gamle saa tilbage til Tyskland. Far, som hjemme paa Østergaard havde gjort Bekendtskab med Mor, Marie Præstmark, der i Slutningen af 60'erne var Lærerinde paa Østergaard for hans yngre Søskende, blev gift med hende den 10. December 1874. Far blev saa ved at bo paa Lindtorp som Bestyrer for Theodor Wille indtil efter hans Død i Begyndelsen af 1892. Far blev dog altid tituleret Proprietær. Efter at Theodor Willes Bo var opgjort, købte Far i 1893 Gaarden af Boet; men Aaret efter flyttede vi til Lægaard, og Far solgte saa Lindtorp Aaret efter. Der var i de følgende Aar flere forskellige Ejere; men da en af disse ikke kunde klare sig, maatte Far, som stadig havde Penge staaende i den, i Begyndelsen af Aarhundredet overtage den paany og drive den ved Bestyrer. I Slutningen af 1903 byttede Far imidlertid Lindtorp bort til P. Rokkjær paa Lægaard Mølle, som Far overtog, og dermed gik Lindtorp ud af Familiens Eje. Senere

SLÆGTSFORSKERNES BIBLIOTEK

har Gaarden skiftet Ejer adskillige Gange og er bleven udstykket i betydelig Grad, saa at Hovedparcellen nu kun har godt $3^1/_2$ Tdr. Hartkorn. Da Far afstod den for sidste Gang, havde den stadig de $8^1/_2$ Tdr. Hartkorn, som den havde i 1844, da Ludvig Wille købte den. Gaarden er i den Tid, jeg kan huske brændt 3 Gange, først i 1884, da Udbygningerne paa nær Svinestalden brændte, senere i 1897 eller 98, da Stuehuset og de store Udbygninger brændte. Efter denne Brand blev Udbygningerne og Stuehuset opført omtrent paa samme Maade som tidligere, Udbygningerne med en stor Lade i Midten og to dermed sammenbyggede Staldfløje. I 1925 brændte Gaarden imidlertid paany, dog kun Udhusene; men da disse nu maatte anses for at være for store, efter at Gaarden var blevet udstykket, blev de nye Bygninger opført i den mindre Skikkelse, som de har idag.

Bedstefar og Bedstemor flyttede altsaa i 1850 til Østergaard. Gaarden var da som Fæstegaard under Ausumgaard i ret ringe Drift; saaledes laa store Dele af de østlige Jorder hen som Hede, til trods for, at Jorden var af ret fortrinlig Bonitet. Der stod da et stort Slid for Døren for det unge Ægtepar — Bedstefar var knap 39 Aar og Bedstemor 26 — naar Gaarden skulde bringes paa Fode, og Midler var der næppe mange af. To smaa Børn havde de, da de flyttede til Østergaard i 1850, og 4 kom til i de følgende Aar, Theodor i 1853, Caroline i 1855, Mathias i 1858 og Emil i 1863. Men de tog med godt Mod fat paa Arbejdet, og navnlig var Bedstemor meget energisk, saa hun var sin noget langsommere Mand en uvurderlig Støtte. Tit kneb det vist med at faa det til at løbe rundt; jeg husker, at Onkel Emil har fortalt, at Bedstefar, naar Udgifterne skulde afholdes, med sit tyske Tonefald sagde: »Hvor skal vi dog faa de Penge fra«. Men der blev jo skaffet Udvej. Ikke længe efter Krigen i 1864 fik Bedstefar dansk Indfødsret. At en Tysker kunde opnaa dette saa kort efter Krigen, skyldes sikkert den Omstændighed, at han var Hannoveraner og ikke Preusser.

Østergaard var trefløjet, Stuehuset var i den nordre Fløj; i Midten var Kostalden og i den søndre Fløj Laden. I Begyndelsen af 70'erne blev saa det nuværende Stuehus bygget øst for Gaarden, og det gamle Stuehus blev taget i Brug til Hestestald m. m. Saadan husker jeg Gaarden fra min Barndom. I det gamle Stuehus var der dog i den østre Ende et Par Beboelsesrum, og der logerede gamle Onkel Jens Thrige, Bedstemors Halvbroder af Mathias Thriges første Ægteskab.

SLÆGTSFORSKERNES BIBLIOTEK

Han var Enkemand, havde haft en Gaard i Møborg, men havde nok maattet gaa fra den. Han gik gerne og arbejdede i den store Have og var lidt underlig, saa vi Børn var ikke fri for at være lidt bange for ham. Han døde kort før Jul 1888, 68 Aar gammel. I 1884, da Onkel Mathias stod for at skulde giftes, blev den østlige Del af Østergaard skilt fra, og her blev bygget Gaarden Rosenholm, hvor Onkel Mathias flyttede ind efter sit Bryllup med Marie Jørgensen i Oktober 1884. Onkel August var stadig ugift, og det kunde se ud, som om han skulde henleve sit Liv som Ungkarl; men i Juli 1889 i en Alder af 39 Aar giftede han sig med Tante Maries yngre Søster Dagmar Jørgensen, og der blev indrettet Lejlighed til de nygifte i Stuehuset. I Maj 1890 døde Bedstefar, og kort derefter fik Faster Caroline Besked fra Grosserer Theodor Wille i Hamborg, at han derefter vilde tilstille hende en aarlig Understøttelse paa 2000 Kroner, eller maaske var det Mark, Kursdifferencen var jo ikke saa stor den Gang. Det var jo mange Penge i de Tider, og for at give bedre Plads for Onkel August og hans Familie blev der bygget nogle Fag til Stuehusets søndre Ende, hvor der saa blev indrettet Lejlighed til Bedstemor og Faster. De gamle Udbygninger var imidlertid ret forfaldne, og da Onkel Mathias i Foraaret 1894 havde købt Sdr. Ballegaard, flyttede han derhen. Rosenholm blev revet ned og atter lagt ind under Østergaard, og samme Aar lod Onkel August de gamle Udbygninger nedrive og byggede nye i tilstrækkelig Størrelse til den samlede Gaard saaledes, at Laden kom til at ligge i Midten mod Vest, Kostald blev indrettet i den nye søndre Fløj og Heste- og Svinestald i den nye nordre Fløj. Onkel August og Tante Dagmar boede saa paa Østergaard indtil de — saa vidt jeg husker i 1911 — byggede Nørrelide ved Holstebro, hvor de henlevede deres sidste Aar. Østergaard blev forpagtet bort; men da Forpagtningen var udløbet, blev Gaarden overtaget af Onkel August's ældste Søn, Fætter August, som boede der, indtil han ifjor solgte den. Østergaard er altsaa nu beklageligvis gaaet ud af Familien. Da Bedstemor i 1897 var død, flyttede Faster Caroline til København. Det var paa det Tidspunkt, da vi unge skulde begynde paa vor Uddannelse i Hovedstaden, og hun ønskede at skabe et Hjem for os derovre. Jeg selv mindes med Taknemlighed de Aar fra 1897 til 1904, da jeg boede hos hende, og jeg tror, at det samme er Tilfældet for de øvrige af den yngre Generation, som har boet hos hende. Desværre blev hun jo paa en Rejse i Italien sammen med mine to ældste

SLÆGTSFORSKERNES BIBLIOTEK

Søstre saa alvorligt syg af Tyfus, at hun i Rom i Foraaret 1907 døde i den altfor tidlige Alder af knap 52 Aar. Ære være hendes Minde!

Jeg kunde nu have Lyst til at komme frem med enkelte personlige Barndomsminder fra Lindtorp og Østergaard. Som jeg først husker Lindtorp fra Begyndelsen af 80'erne, laa Stuehuset paa samme Sted som nu og var af samme Udstrækning. Paa den vestre Ende af Stuehuset strakte sig en lav gammel Længe mod Syd, adskilt fra Stuehuset ved et smalt Gaardsled. Denne Længe blev benyttet til Svinestald og Tørvehus. For Enden af denne Længe var Indkørslen til Gaarden fra Vest, d. v. s. Vejen gik igennnem Gaarden fra Vest til Øst og førte videre til Ludvigsdal og Linde By. Syd for denne Gennemkørselsvej laa Udbygningerne med en stor velbygget Agerumslade i Midten og ud til Siderne for denne Lade laa to gamle Længer, som ikke var sammenbyggede med den; i den vestre var der Kostald og i den østre Hestestald. Al Transport af Foder fra Laden til Staldene skulde saaledes foregaa gennem fri Luft Vinteren igennem, hvilket var ret upraktisk. Imellem Laden og Sidelængerne var en stor Gaardsplads, og i den var der ved Laden en Hestegang til Tærskeværket i Laden. Fra Sommeren 1881 husker jeg i denne Forbindelse et Besøg af Onkel Theodor, og at han, som var Maskiningeniør, saa til Tandhjulene ved denne Hestegang. Han var brystsyg og maatte for sit Helbred opholde sig paa Kurstedet Davos i Schweiz. Det var sidste Gang, han var herhjemme; den 1. Februar 1883 døde han i Davos, hvor han blev begravet. I 1882 blev der paa Lindtorp inden for de to fritliggende Staldlænger bygget to nye Staldfløje, som blev bygget sammen med Laden, og først efter, at de nye Bygninger var opført, blev de gamle revet ned. Foruden de Bygninger, som jeg har nævnt, laa der Vest for Stuehuset i den saakaldte Plantage, en mindre teglhængt Bygning, hvor der var indrettet Smedie, og hvor Far, førend jeg kan huske, havde indrettet en Fabrik for Kunstgødning. I Forbindelse med Smedeskorstenen var der indmuret en hel Del Krukker, hvor gamle Ben blev kogt med Svovlsyre, og Afkoget blev saa omhyggelig blandet med Tørveaske, og det fremkomne Produkt var saa i tørret Stand parat til at spredes ud paa Marken som Kunstgødning. Hvor stor Gødningsværdien har været, ved jeg ikke; men Far gik dog senere bort fra Fabrikationen og gik over til at købe Kunstgødningen. Jeg husker dog, at Far en Dag fik Besøg af en Gødningsagent, som vilde

SLÆGTSFORSKERNES BIBLIOTEK

sælge Kunstgødning; men han gik synligt imponeret bort, da Far fortalte, at han lavede Kunstgødningen selv.

Paa mange Maader var Far jo saadan en Foregangsmand. Mejeribruget stod i Begyndelsen af 80'erne paa Landet paa et ret lavt Stade, og Far fik da Tanken at faa indrettet et Fællesmejeri paa Lindtorp og fik en hel Del af Sognets Beboere til at melde sig som Leverandører. Mejeriet blev indrettet i den tidligere Mælkekælder i Stuehusets vestre Ende; der blev installeret Dampkedel, Centrifuge, Kerne og Ostepresser, og saavel Centrifugen som Kernen blev drevet fra en Hestegang uden for Vestgavlen af Huset. Denne Installation blev foretaget i 1883; men Mejeriet gik ikke ret mange Aar. Far havde ikke faaet bundet Leverandørerne for noget længere Aaremaal, og i de politisk bevægede Tider omkring Midten af 80'erne begyndte Andelsbevægelsen at brede sig, og der blev saa bygget et Andelsmejeri i Nabosognet Fovsing, vistnok 1886, og dette Mejeri tog alle Lindtorps Leverandører. Far sluttede sig ogsaa kort efter til Andelsmejeriet, saa Mejerimaskinerne paa Lindtorp fik Lov til at staa og ruste.

Den 5. Juni 1884 brændte Udbygningerne paa Lindtorp, d. v. s. Laden og de i 1882 opførte nye Staldfløje. Vi Børn var ene hjemme og laa og legede ude paa Græsplænen, da vi pludseligt ved 2-3 Tiden opdagede, at Luerne slog ud midt af Ladens Tagrygning. Mor var i Holstebro, da det den foregaaende Dag havde været Mormors 60-aarige Fødselsdag, og Far var lige kørt til Grundlovsfest i Byen sammen med et Par af Pigerne. De var imidlertid kun kommen op over Falsig Bakke og havde lige tabt Lindtorp af Syne, da de opdagede den forfærdelige Røg, og Far fik da hurtigt Vognen vendt og kørte tilbage i fuld Firspring. Der blev altsaa travlt med Haandværkere ogsaa denne Sommer, ligesom de to foregaaende Somre. Det blev aldrig opklaret, hvordan Ilden var opstaaet, skønt der ikke mindre end 9 Gange af Øvrigheden blev afholdt Forhør ude paa Lindtorp. Jeg, som var knapt 7 Aar, var da i Forhør 3 Gange. 6 Aar senere blev Sagen taget op paany af en af de flyvende Ildebrandskommissioner (dog ikke Sylows), og da var Far og jeg en Dag i Oktober Maaned stævnet ind til Forhør paa Raadhuset i Holstebro. Jeg husker, at det var den Dag — den 8. Oktober 1890 — da Fætter August paa Østergaard blev født. Onkel Mathias, som vi traf i Byen, fortalte os om Begivenheden.

Som jeg nævnte før, saa havde Chr. Linde i 1700 opført Stuehuset paa Lindtorp med to Fløje, og Østfløjen stod endnu

SLÆGTSFORSKERNES BIBLIOTEK

da Bedstefar og Bedstemor i Slutningen af 40'erne boede der. Fløjen maa være bleven revet ned i Ludvig Willes eller Strickers Tid. Grundstenene laa endnu, da vi boede der, og de generede noget for Kørselen omkring Plænen op til Hoveddøren. Denne var paa samme Sted som nu, og midt for den gik en temmelig bred Gang tværs igennem hele Huset. Vest for denne Gang begyndte den nyere Del af Huset, som var af Grundmur, og Lofterne laa her ca. 30 cm. højere end i den østlige Del. Øst for den store Gang laa den pæne Stue, med 2 Gæsteværelser ved Siden af og i det nordøstre Hjørne et uhyggeligt Rum, som blev benyttet som Rullestue. Der var altsaa ingen direkte Forbindelse mellem vor daglige Lejlighed vest for Gangen og Stadsstuen østfor. Mor havde i mange Aar ønsket at faa lavet om, saa at en Del af Gangen blev skilt fra til Havestue; men Far havde sagt, at det skulde vente, til Chr. Berg blev Minister. Det var jo i de politisk bevægede Tider, og Far var iøvrigt Venstremand og Tilhænger af Berg. Men da Estrup i 1885 havde udstedt den første provisoriske Finanslov, blev det jo klart, at Mulighederne for Bergs Ministerværdighed var meget smaa, og den af Mor ønskede Forandring af Lejligheden blev saa foretaget samme Sommer. Den pæne Stue blev udvidet, saa den kom til at gaa over hele Huset ved Inddragelse af det ene Gæsteværelse, og den uhyggelige Rullestue blev delt i to Værelser, hvoraf det ene senere blev Skolestue for os Børn. Jeg var nu naaet over den skolepligtige Alder; men Far og Mor synes ikke, at jeg skulde i Landsbyskolen, saa Mor, som havde været Privatlærerinde i sine unge Dage, lærte mig at læse og skrive, og i Ferierne, naar Onkel Emil, som i 1884 var bleven Student, var hjemme, kom jeg til Østergaard for at faa lidt Undervisning hos ham. Det kunde jo ikke blive ved at gaa paa den Maade, og da Johan Peter i 1886 ogsaa vilde naa den skolepligtige Alder, blev det bestemt at vi skulde have en Huslærer. Vor første Lærer blev Magnus Thrige fra Odense, som vi har den store Glæde at se her i Dag, og han begyndte at undervise os i Eftersommeren 1886. Han var 16 Aar gammel den Gang, men streng, og der vankede af og til Lussinger; men de har jo nok været velfortjente. Vi var jo lidt vilde, opvokset, som vi var ude paa Bondelandet og var mer eller mindre dresserede i Frihed.

Disse tidlige Barndomsaar i første Halvdel af 80'erne havde jo altsaa været meget begivenhedsrige med en Stab af Haandværkere, som efter Tidens Skik nød fuld Forplejning, i 4 paa

SLÆGTSFORSKERNES BIBLIOTEK

hinanden følgende Somre, og det Indblik, som jeg i disse Aar fik i Bygningsarbejde og Teknik — jeg tænker her paa Installationen af Mejerianlæget — gjorde et uudsletteligt Indtryk paa mit unge Sind, hvad jeg tror, at I vil have forstaaet. Samtidig med at Bygningerne paa Lindtorp i 1884 blev genopført efter Branden, havde jeg jo Lejlighed til, om end paa nogen Afstand, at følge Opførelsen af Rosenholm ved Østergaard.

Besøgene paa Østergaard staar ogsaa i en særlig Glans for mig i min Barndom, og her vil jeg da særligt dvæle ved de aarligt tilbagevendende to store Familiebegivenheder, nemlig Bedstemors Fødselsdag den 5. December og Bedstefars den 7. Januar, den ene en passende Tid før Jul og den anden som en Slags festlig Afslutning paa Juletiden, begge midt i den mørke Vintertid, hvor de hjemmestøbte Tællelys straalede rundt i alle Lysestager og stadig maatte holdes i Orden ved Hjælp af en Lysesaks. De fleste af Sir Sogns Beboere var jo ved disse Lejlieheder til Stede, og der drøftedes Politik i de bevægede Aar. Midtpunktet i Samtalerne var gerne Lærer Hansen-Sir, der fra 1881 til 1890 repræsenterede Holstebrokredsen i Folketinget som valgt af Venstre. Han var meget veltalende, med let østslesvigsk Tonefald, og stod i de Aar i sin fulde Manddomskraft, og han var en ualmindelig flot Skikkelse at se paa med det lange mørke Skæg, som gik ham helt ned paa Brystet.

I mine første Barndomsaar gik baade Onkel August og Onkel Mathias jo som ugifte derhjemme paa Østergaard, og jeg husker, at de logerede i et lille lavloftet Kammer, anbragt over et Kælderrum ved Siden af Køkkenet; man maatte op ad en lille Trappe for at komme derop. Onkel Emil var jo begyndt at studere, læste først i Odense og senere i København, og jeg husker, da han i 1884 kom hjem som Student, og senere naar han var hjemme i sine ret lange akademiske Ferier. I Sommeren 1885 opholdt jeg mig i længere Tid paa Østergaard, for at Onkel Emil skulde læse med mig, og jeg aflagde da ogsaa mange Besøg hos de nygifte paa Rosenholm. Tante Marie havde saa mange interessante illustrerede Aargange af »Husvennen« og »Familievennen«. Der skulde imidlertid lidt Mod til at gaa Vejen fra Østergaard til Rosenholm; for ved nogle Vandgrave ved Vejen rugede saa mange Blaaterner, og de lavede et frygteligt Spektakkel og kunde finde paa pludseligt at slaa ned paa Hovedet af mig, hvad jeg, 8 Aars Dreng, naturligvis ikke kunde lide. Bedstemor var sta-

SLÆGTSFORSKERNES BIBLIOTEK

digvæk meget impulsiv og fik tit nye Ideer. Saaledes husker jeg, at hun, skønt hun var over 60, fandt paa, at hun vilde lære at skrive Rundskrift, og hun anskaffede de fornødne Penne og Skrivehefter; men jeg tror nu ikke, at det gik saa godt for hende. — Det var meget svært at skaffe godt Drikkevand paa Østergaard. Der blev i Midten af 80'erne ved Stuehuset gravet en ca. 40 Alen dyb Brønd med Vinde og Spande; men Vandet var sparsomt, kan jeg huske.

Jeg kan ikke forlade Omtalen af mine Barndomsminder fra Østergaard uden at nævne gamle Sidsel, som i mange Aar var et fast Inventar paa Gaarden og en ualmindelig tro Tjenerinde. I Slutningen af 80'erne kom hun til Lindtorp, indtil hun i en meget fremrykket Alder giftede sig med en ældre Karl »Kræsten«, som ogsaa havde tjent paa Østergaard. De bosatte sig i Holstebro, og boede i et lille Hus paa Stationsvejen, da vi var flyttet til Lægaard.

Som et af mine sidste Barndomsminder fra Østergaard staar Bedstefars Begravelse omkring 1. Juni 1890. Han laa i aaben Kiste i den store Stue mod Haven i Husets Sydende. Pastor Liisberg i Naur-Sir forrettede Begravelsen, og jeg husker, at ved Graven stod Onkel Emil, som den Gang endnu ikke havde taget sin teologiske Embedseksamen, frem og takkede i en inderlig Tale sin Far for, hvad han havde været for Hjemmet og Børnene. Der var en Mængde Mennesker til Begravelsen, og blandt dem husker jeg bedst den gamle Møller fra Vejbjerggaard, Morbroder til Vilhelm Thrige i Amerika. Gamle Møller lignede med sit hvide Skæg og hele sin Skikkelse saa paafaldende Bedstefar, saa man kunde tro, at det var ham, som var til sin egen Begravelse.

Naar jeg gaar tilbage til mine Barndomsminder om Familien, kan jeg ikke lade være at nævne dens kirkelige Interesser. Det var den grundtvigske Aandsretning, som herskede i Hjemmene, og de Præster som sluttede sig dertil, stod gerne i et nært Forhold til Familien. Jeg vil blandt dem særlig nævne Pastor Petersen i Naur, som senere tog Navneforandring til Hagens, og som vedblev at holde Forbindelsen med Familien vedlige længe efter, at han i første Halvdel af 80'erne var fraflyttet Sognet. De fleste af Familiens Medlemmer sluttede sig efterhaanden til Morten Larsens Valgmenighed i Holstebro, og i Valgmenighedskirken er vist de fleste af vort Slægtled konfirmerede.

Til Slut kunde jeg have Lyst til at spørge: Hvilken Betydning har Familien Wille haft for Egnen her? Og her maa jeg

SLÆGTSFORSKERNES BIBLIOTEK

sige, at jeg synes, at Familien har søgt at gøre sin Pligt i Troskab mod de Opgaver, som har været dem betroet. Ingen af dens Medlemmer har vel naaet at indtage ledende Stillinger af Betydning ud over Formandsskab i Sogneraad, Landboforeninger o. s. v., men jeg tør nok, uden at være ubeskeden, vove at paastaa, at Familien altid udadtil har bevaret sit Ansigt, og jeg mener ogsaa, at den saavel her paa Egnen, som andetsteds i Landet, hvor dens Medlemmer har slaaet sig ned, har forstaaet at bevare den Agtelse, fra dens Medborgeres Side, som ethvert pligtopfyldende Menneske har Krav paa. Gid det altid maatte være Tilfældet.

Aug. S. Wille.

SLÆGTSFORSKERNES BIBLIOTEK